

Projekt:

Morskie statki autonomiczne i bezzałogowe w prawie międzynarodowym: *Yara Birkeland* norweskim wyzwaniem dla prawa morza

Dynamiczny postęp technologiczny, informatyzacja praktycznie każdej dziedziny ludzkiej aktywności, rozwój prac nad sztuczną inteligencją oraz rosnące zapotrzebowanie na tzw. zielone technologie stanowiły główne przyczyny zintensyfikowania w ostatnich latach prac inżynierów nad autonomicznymi i bezzałogowymi statkami morskimi. Obecnie Norwegia i partnerstwo norweskich firm Yara i Kongsberg Maritime są pionierami w rozwoju prac nad morskimi statkami autonomicznymi i bezzałogowymi. Partnerstwo firm Yara-Kongsberg Maritime jako pierwsze na świecie stworzyło w pełni bezzałogową, przyjazną środowisku (zerowa emisja CO₂), częściowo autonomiczną handlową jednostkę morską *Yara Birkeland*. Eksploatacja statku *Yara Birkeland*, noszącego banderę Norwegii, powinna rozpocząć się do połowy roku 2020 i ma odbywać się wyłącznie na obszarze morza terytorialnego Norwegii (w związku z licznymi wątpliwościami dotyczącymi regulacji prawnomiędzynarodowych). Należy podkreślić, że niejasna sytuacja prawna statków autonomicznych i bezzałogowych stanowi jedną z głównych przeszkód uniemożliwiającą ich ogólnoswiatową eksploatację (w czasach opracowywania większości regulacji z zakresu prawa morza i międzynarodowego prawa morskiego prawdopodobieństwo stworzenia morskich jednostek autonomicznych i bezzałogowych wydawało się bardzo niskie, a wręcz niemożliwe).

Ze względu na ogromny potencjał morskich jednostek autonomicznych i bezzałogowych, w szczególności możliwość ograniczenia udziału ludzi w transporcie morskim, istnieje silna potrzeba stworzenia odpowiedniego reżimu prawnego umożliwiającego powszechne wykorzystanie tych jednostek. Możliwość uniezależnienia transportu morskiego od czynnika ludzkiego jest niezwykle istotna dla ludzkości w ujęciu globalnym, szczególnie w kontekście pandemii wirusa SARS-COV-2. Ze względu na oparcie światowej gospodarki na transporcie morskim (transport ponad 90% światowych towarów odbywa się właśnie drogą morską), jak również niebezpieczeństwo powrotu pandemii w przyszłości, powszechne wykorzystanie morskich jednostek autonomicznych i bezzałogowych stanowiłoby odpowiedź na tego rodzaju klęski.

Projekt porusza problem braku wyczerpujących badań prawnych z zakresu prawa morza i międzynarodowego prawa morskiego dotyczących możliwości eksploatacji statków autonomicznych i bezzałogowych na świecie. W konsekwencji autorka prowadzi rozległą analizę sytuacji prawnej autonomicznych i bezzałogowych statków w prawie międzynarodowym (głównie w zakresie prawa morza) i determinuje bariery regulacyjne uniemożliwiające ich globalną eksploatację. Prowadzone badania mają na celu weryfikację centralnej hipotezy badawczej, takiej jak: współczesne prawo morza nie oferuje zadowalających ram prawnych pozwalających na ogólnoswiatową eksploatację morskich statków autonomicznych i bezzałogowych.

Projekt będzie realizowany przez okres 24 miesięcy. Całkowity okres 24 miesięcy zostanie podzielony na cztery powtarzające się sześciomiesięczne cykle, w których zostaną przeanalizowane kluczowe obszary regulacyjne. Każdy cykl zostanie zakończony publikacją artykułu w magazynie listowanym w międzynarodowej bazie Scopus (w otwartym dostępie – Gold Open Access). Planowana jest publikacja co najmniej czterech recenzowanych artykułów naukowych. Ponadto, zostaną zorganizowane dwa seminaria naukowe dotyczące postępów, osiągnięć i rezultatów projektu na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego. Planowana jest także współpraca ze Skandynawskim Instytutem Międzynarodowego Prawa Morskiego na Uniwersytecie w Oslo oraz prezentacja wyników badań na międzynarodowej konferencji organizowanej co roku przez Europejskie Stowarzyszenie Prawa Międzynarodowego (ESIL).